

Història

Vides truncades.

Repressió,

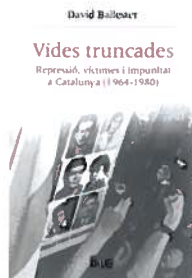
víctimes i

impunitat a

Catalunya (1964-1980)

David Ballester

Publicacions de la Universitat de València (PUV)

De manera molt interessada, durant molt de temps, se'ns ha volgut presentar el pas de la dictadura a la democràcia com un procés modèlic, fins i tot digne de ser exportat. Segons aquesta visió «oficial», el tardo-franquisme fou un període més autoritari que dictatorial, la Transició esdevindria un exemple de consens polític i reconciliació nacional, absent de violència institucional: «una transició modèlica». Darrerament, però, s'ha obert pas en els mitjans periodístics i polítics de la nova esquerra, una visió diametralment contrària, revisionista, segons la qual és, precisament, la forma en què es va fer el procés de transició la responsable de tots els mal actuals del sistema polític espanyol. A la versió de la «transició pacífica» s'oposa el de la «transició de les renúncies».

En la interpretació de la valoració de la transició, continua costant molt que es recullin les aportacions rigoreses i fonamentades provinents de l'àmbit dels historiadors. Els darrers anys, diferents autors han posat de manifest el pes de la violència oficial i paraoficial, la qual ens explicaria que ni el procés fou modèlic ni, segurament, la transició podia anar més enllà d'on va arribar. És en aquest context discursiu on el treball de David Ballester adquireix tota la seva importància.

Som davant d'un text rigorós, que ens ajuda a entendre, deixant de banda tota mena de tòpics, com de difícil i dolorosa fou la conquesta de les llibertats democràtiques. Un llibre dur, però necessari, en el qual, Ballester reconstrueix el cas de vint víctimes mortals a Catalunya com a conseqüència de la repressió institucional o parainstitucional, des de 1964 fins al 1980 amb l'objectiu de demostrar que la resistència al canvi per part del poder establert no va dubtar en utilitzar unes forces policials, que continuaven actuant amb els mateixos paràmetres de sempre.

La tipologia dels vint casos analitzats és variada i diversa. Unes víctimes caigueren en manifestacions, d'altres, com a conseqüència del «gallet fàcil», és a dir, de l'ús i abús de les armes de foc, de les trames negres de l'extrema dreta o del perill d'estar sota la custòdia de l'Estat, en presons o comissaries. En la majoria dels casos estudiats, ens trobem amb ciutadans corrents, que no tenien cap militància política o sindical. Víctimes anònimes que encara posen més de manifest la violència indiscriminada d'un règim agònic que no acceptava la seva superació.

La recerca de David Ballester té el mèrit d'haver desenterrat de l'oblit uns episodis que, fins ara, han estat absents de les obres que tracten d'aquest període de la història de la Catalunya contemporània; però, al mateix temps, té la virtut de fer compatible l'exhaustivitat de cada cas amb un encertat anàlisi general del tardofranquisme i la transició, que, així, ens fa molt més comprensible cada una d'aquestes vides truncades.

Manuel Vicente Izquierdo

Novel·la negra

L'Harem del

Tibidabo

Andreu Martín

Editorial Alrevés

A causa de la quantitat de feina que em genera el comissariat de l'Any Pedrol, em resulta difícilíssim (per no dir impossible) dedicar a les ressenyes el temps que voldria. Alhora, però, em sap greu deixar sense consignar, encara que sigui breument, els llibres que vaig llegint, en especial si m'han agradat tant com *L'Harem del Tibidabo*, la darrera novel·la del mestre Andreu Martín i número 34 de la Col·lecció Crims.cat. Per tant, escriuré unes poques línies.

L'Harem del Tibidabo és un text singular, delirant i divertidíssim, que palesa la maduresa creativa del seu autor sense perdre ni un bri d'agilitat, frescor i vivesa. Des del primer paràgraf, Andreu Martín aconsegueix fer-nos entrar en l'univers de l'Harem, un bordell de luxe —de molt luxe— al peu del Tibidabo. És un indret únic, amb regles i normes al marge del món exterior, mostrat amb un detallisme que desborda imaginació i amb unes descripcions tan plàstiques i acurades que quasi se surten de les pàgines. Les mateixes descripcions que fa servir amb l'estol de personatges, entre els quals destaca l'Emili Santamarta, amo del negoci i protagonista/narrador en primera persona.

És del tot indubtable que Andreu Martín s'ha divertit com un boig escrivint la novel·la. Es detecta clarament en cada substantiu, en cada adjectiu, en cada adverbi. Tot plegat constitueix un devessall d'idees, homenatges, capricis, bromes, invencions, dèries, preferències i, m'atreveiria a dir, alguna venjança innòcua.

